

MÅNEDSBLADET

Glemmer du



Jul på Nordregård

Nr. 11 - Decembar 2005

Tårnby Kommunebiblioteker - Lokalhistorisk Samling

Forsideillustration:

Jul hos familien Petersen i Villa Søvang i Allèen i 1888.

Fra venstre Oscar og Hilde Jansen, Axel Clausen, inde ved juletræet: Catarina Petersen og yderst til højre ved døren Ouscher Petersen.

I denne udgave af "Glemmer du" er der hentet inspiration fra:

Ina Astorris erindringer i Lokalhistorisk Samling

ISSN 1397-5412

Glemmer du er udgivet af: Tårnby Kommunebiblioteker, Lokalhistorisk Samling

Skrevet og redigeret af: Inger Kjær Jansen

Layout: Vicky Bonde

Jul på Nordregård

Julen nærmer sig med hastige skridt endnu engang, og alt skal helst være, som det plejer rundt om i de små hjem. Vi bringer her Ina Astorris levende beretning om hendes barndomsjul, der foregik på Nordregård ved Englandsvej i 1940'erne. Nordregård var en udflyttergård fra det gamle Tårnby. Ina Astorri er født i 1939 som datter af Gerhard og Else Svendsen. På gården boede endvidere gårdens ejere, Inas bedsteforældre, Anders og Aff Svendsen samt hendes søskende Aff og Jens og 2 tjenestepiger og 3 karle.

Ina Astorri fortæller:

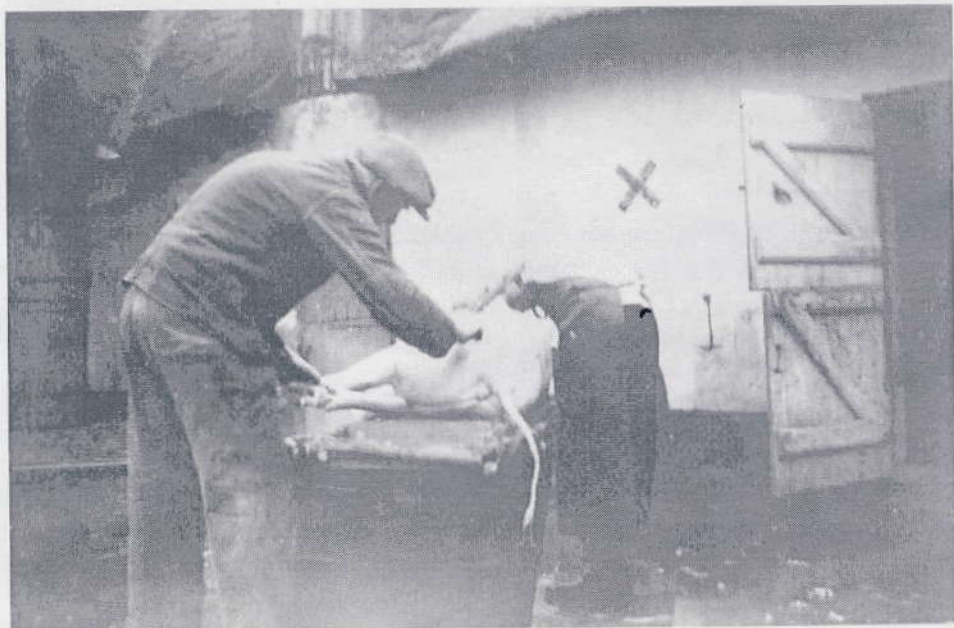
Jul på Nordregård

Julens komme, glædens fest, var fyldt med traditioner på en gård. Både den grufulde oplevelse og alt det dejlige, som kom bagefter. Alt var nøje planlagt. Egentlig begyndte juleforberedelserne allerede i november.

Storvask

Storvask var ikke noget, der kunne

overstås på én dag. I huset var der ikke indlagt vand. Vand skulle hentes fra pumpen ude i gården. Al arbejdskraft blev taget i brug. Mændene måtte bære de utallige baljer og spande vand ind i brugerset for at fulde gruekedlen op og tænde under den tidligt om morgenen. Julens storvask strakte sig over mange dage, for der skulle også stives og stryges gardiner og festoner, som blev hængt op over træpinde, indtil de efter et helt bestemt mønster blev hængt op. Først i storstuen når alt var pudset til højglans, og når gulvet, på knæ, var skrubbet og skuret med lud og andre stærke sager. Så i stuen ved siden af, hvor sommerens lyse farver blev skiftet ud med varme og hyggelige farver på gardiner og pudebetræk. Sådan gik det igennem hele huset. Til allersidst køkkenet, hvor hylder og tallerkenrækker blev pyntet op med festoner og stivede gardiner, og hvor håndklæder og viskestykker blev skjult bag fine stykker med broderet indskrift på.



Slagtning af gris på Thybos gård i Maglebylille i 1940'erne

Den grufulde oplevelse

Lige først i december blev der truffet aftale med slagteren og to ekstra damer. De kom om morgenen, og for et barn så de meget uhyggelige ud. Vi havde set, at stiger og kar var stillet op ude i vognporten, og i bryggerset var gruekedlen tændt op fra kl. 4 om morgenen. Man vidste, hvad der skulle ske. Man ville gerne se, men turde næsten ikke. Bag vinduet i stuen fulgte man med øjne to grise blive trukket ud og ført hen til stigerne. Nogle gange lyk-

kedes det for en gris at stikke af, og man så de væmmelige voksne i gummistøvler og store gummiforkæder løbe efter den rundt på gårdspladsen og fange den. De grufulde skrig fra grisene var noget, man kun kunne tåle at høre gemt langt inde i et kosteskab. Men når det var slut, så begyndte den glade hektiske stemning at brede sig til alle, og man forstod, at de øjeblikke, hvor grisen skulle stikkes et bestemt sted i halsen, heller ikke havde været en god oplevelse for de voksne. At det ikke var rart at slå et dyr ihjel, og alt

blev så tilgivet af et barn. De mennesker, der før havde set så uhyggelige ud, blev pludselig glade, travle mennesker, der skulle gøre en stor indsats til langt ud på aftenen.

Man kan virkelig tale om "at stå på gloende pæle", for det så ud, som om alt skulle tages i brug. Store saltkar var båret op fra kælderen. De blev rensset og fyldt med en saltlage til opbevaring af flæsk og kød, lagt ned i særlige rækkefølge. Alle gryder, pottes og pander var i anvendelse, for alt hvad der er på en gris kunne bruges. Blodpølse, rullepølse, medister (i grisens egne tarme), finker, grevet, sylte og postejer. Farmors hævdvundne opskrifter blev nøje overholdt. Jeg tror, hver en gård havde sine arvede, måske forbedrede opskrifter, som man ikke gerne gav videre til andre. Sådanne slagtedage først i december sluttede med et stort måltid i køkkenet for alle, og nogle bugnende tasker til dem, der skulle gå. Man smagte og vurderede, og man syntes altid, det var blevet bedre end sidste år.

Bagning

Dej til brune kager skulle røres 4 dage før bagning, rulles, meles og lægges koldt. Vanillekransedej 2 dage før brug. Klejnedej skulle ha-

ve cognac i på et bestemt tidspunkt. Smørkranse med perlesukker og snittede mandler var utroligt vanskelige at have med at gøre. Dejen til smørkranse blev rullet ud oppe i storstuen, hvor der var koldt. Så kunne man bedre vende og dreje dem, og man skulle tro det gjaldt livet, at de blev lige så smukke, i størrelse og sprøde som sidste år. Der blev nok æltet, lagt til side og bagt i 8 dage, men kun de småkager, som var gået i stykker eller blevet lidt for brune, fik man lov at smage på om aftenen, og de var altid bedre end sidste år. Store firkantede kagedåser, den ene efter den anden, blev sat op i storstuen, hvor der var rasende koldt, for der blev næsten aldrig fyret (kun til festlige lejligheder). Døren blev låst med nøgle. Det var det forjættende land, for i løbet af december blev så mange ting gemt bag den låsede dør. Nøglehullet med sin messingknap blev godt brugt af børn, der var spændte.

Specielle indkøb

Ting, som ellers aldrig blev købt, kom over dørtærskelen i denne måned. Særligt indkøbt - i Købmagergade - var appelsiner, vindruer, paranødder og valnødder. Vi fik aldrig lov at smage på noget

før juleaften. Oh - hvilken aften, når det store fad skulle bæres ind.

Juletræet

Hos os var det altid bedstefar, som bestemte grantræet. Han sagde hvert år: "I år køber jeg kun et lille træ." Hvert år de samme protester. Når han endelig ankom med træet, var det hver gang så stort, at det skulle saves af forneden. Herligt. Alle skulle ud i gården for at se på træet og bedømme, om det var lige så kønt som sidste år. Og det var det. Flottere. Når alle var enige om det, blev det bundet fint til igen og lagt langs muren for at ingen nåle skulle tage skade.

*Porten ind til
Nordregård.
Foto ca. 1950*



Julekonfekt

Juletræsankomsten faldt altid sammen med konfektilberedning. Det var også en stor dag. Børn fik plads ved det store køkkenbord og øjnene fik noget at bestille. For vi vidste jo fra sidste år, hvor dejligt det smagte. Når konfekten var rullet og skåret, blev det lagt på store fade, dækket med pergamentpapir og båret væk - op bag de låsede døre. Sidste år havde pynten været små sølvkugler og krymmel i alle farver, og det skulle være en overraskelse, hvad det blev i år.



Nordregårds
længe.
Foto ca. 1950.

Gaver

Egentlig blev der talt meget lidt om gaver. Man håbede og ønskede alligevel, og den dirrende fornemmelse af nysgerrighed og spænding meldte sig den morgen, hvor juletræet var væk fra gårdspladsen. Man vidste, det var båret ind og sat op, og at det var juleaften i morgen. Af og til så vi farmor snige sig ud eller ind af den låsede dør med et helt andet ansigt end hun plejede at have.

23. december

Men der var rigtig mange ting, der skulle gøres, netop den 23. december. Man skulle til præsten i Tårnby Kirke med en lille pengegave og samtidig på kirkegården, for at

se om alt lå smukt til næste morgen. Kranse, der var købt, skulle lægges på. Der skulle hænges op til fuglene i havens træer. Der skulle gran over alle billeder med afdøde. Der skulle fejes grundigt ude alle vegne. Og julekagen, som skulle holde i mange dage, blev bagt.

Karlens julebad

Sidst men ikke mindst af oplevelser og traditioner skulle karlen Herman i bad. Det blev trukket ud til sidste øjeblik. Herman kunne ikke fordrage vand og sæbe. Men lillejuleaften skulle det ske. Hver gang Herman vendte ryggen til, blev der snakket og grinnet og fortalt, hvordan det var gået sidste år.



Nordregårds stuehus. Foto ca. 1950

En stor træbalje blev sat ind i bryggerset, masser af varmet vand hældt i. Håndklæde og sæbe og noget nyt tøj blev lagt ved siden af. Hvis man fangede hans blik, så man tydeligt, at noget frygteligt skulle ske. Men ind kom han, og når han kom ud, var alt forandret. Ny skjorte, andre bukser uden huller og nye træsko, en helt anden farve på hænder og ansigt – nu kunne julen begynde.

Juleaften

Julemorgen blev de allersidste ting gjort. Plader til spisebordet blev hentet frem, glas, duge og bestik

stillet præcis som altid. I soveværelserne var tøj lagt frem, og der var fyret overalt.

Præcis kl. 15.30 gik det af sted til kirke. Alle skulle med, på nær en kvinde, som skulle blive hjemme for at passe gryder, ovne og kamener. Nu var der virkelig julestemning.

Før man gik ind i kirken, gik man til gravsteder, og hvis der ikke lå sne, kunne man se, at det var endnu smukkere end sidste år. Også inde i kirken. Alt blev noteret og husket.

Efter gudstjenesten gik det hjem. Hjem, hvor alt duftede, og der var

virkelig meget, meget anderledes end andre af årets dage. Gæster ankom. De samme velkomne gæster som altid. For første gang fik man gavepakker at se, og de blev hastigt båret ind bag den stadig låste dør.

Før julemiddagen skulle begynde, blev alle julekort og breve læst op. Og man talte om og tænkte på hver enkelt, der havde sendt sin hilsen. Selvfølgelig sneglede tiden sig af sted for et barn, men man oplevede ro, fred og glæde.

Inden det store fad med risengrød og den søde juleøl blev sat ind, var der altid tre, som skulle vælge en salme, og hos os blev det altid: Julen har Englelyd, Dejlig er den Himmel blå og Glæde Jul, dejlige Jul. Nogle gange dog i forskellig rækkefølge. I risengrøden var der en mandel. Mandelgaven var en marcipangris med rød sløjfe om. Den var gerne så tør, så den støvede, fordi den havde været indkøbt i meget lang tid. Men det fantastisk.

Efter risengrøden blev der serveret gåsesteg og flæskesteg med alt tilbehør, surt og sødt, brune og hvide kartofler, rødkål, fint snittet, smagt til efter kunstens regler med sukker, eddike, smør og salt i rette forhold. Alt lavet med stor omhu i

store gryder af jern, som passede til ringene i komfuret.

Efter middagen kom det værste øjeblik. For der skulle ryddes af bordet og vaskes op og dækkes til kaffe før juletræet kunne ses. På et tidspunkt var alle – på nær farmor – samlet i den stue, hvor vi havde spist. Men pludselig kom hun og sagde: Glædelig jul. Vi kunne gå ind i den aflåste stue. Jeg syntes, vi gik meget, meget langsomt. Der stod træet – pragtfuldt at se på, pyntet med alle ting i hvidt. Købt gennem årene.

Hvert år nogle nye ting føjet til, men man genså gerne de ting, som havde været der sidste år. Når alle var placeret på de faste pladser, skulle vi igen synge, og her blev der sunget: Julen har bragt velsignet Bud og Højt fra Træets grønne Top. Vi gik aldrig rundt om træet. Endelig var det så tid til at åbne gaver, givet en efter en.

År senere blev julen moderniseret med en julemand. Det var altid min far, som var klædt ud til ukendelighed. Den gamle, gamle julemand, som bankede på hoveddøren blev modtaget med stor ærefrygt af os børn. Også ved denne lejlighed dannede sig hurtigt traditioner. De voksne spillede komedie, der ikke var let at gennemskue. Julemanden gik rundt til

hver enkelt og hilste. På det tidspunkt havde man som barn nærmest oplevet noget angstfyldt. Men han gik så til sidst hen til onkel Einar, som turde se ham dybt i øjnene og sige: God aften, Karl. Tænk at han turde sige sådan til julemanden. Dette "God aften" blev sagt år efter år og udløste hver gang en ubegribelig stemning fra de voksne.

Lysene brændte ned og nye blev sat i til næste dag, og det var tid til kaffe, julekage og bjerge af småkager. Børn proppede sig. De voksne gav sig god tid til at smage og skønne. Vi børn løb til og fra, ind i den stue, hvor man ellers aldrig kom. Nu på denne aften stod dørene åbne.

Sent på aftenen kom så øjeblikket, hvor *fadet* blev båret ind, og det var ikke mindre fantastisk end alt det andet. Alt godt var der af ting, som man ellers aldrig smagte. Sodavand og øl til de voksne.

Traditioner

Gode trygge traditioner efter hukkommelsen, som ikke falmer med tiden. Desværre har jeg ikke arvet evnen så stærkt til at føre traditioner videre. Andre forhold og omstændigheder har gjort, at jeg lever med mindet om den gode, rigtige jul. Jeg forstår klart, at der skal

være en person, som med stor vilje trækker i de samme tråde hvert år, for at bevare traditioner.

Efterskrift

I årene efter besættelsen blev Nordregårds jorde udstykket til kolonihaver. Inas bedstemor døde, og bedstefaderen sørgede. Inas mor og far var nu dem der skulle prøve at tage over. Karle og piger blev sagt op, der var ikke længere brug for så meget mandskab. I den tidligere havestue blev indrettet købmandsforretning. Stalde, lo og lader blev lejet ud til mange forskellige ting. Et sted var oplagring af sukker fra "De danske Sukkerfabrikker" et andet sted blev der lavet tvist af gamle klude. Der blev endvidere indrettet et autoværksted. Byudviklingen indhentede gården, og den blev solgt til Tårnby Kommune i 1957 og efter et stykke tid blev gården brændt ned for at give plads til en ny skole Nordregårdskolen. Nordregårdskolen blev taget i brug i 1967.

Lokalhistorisk Samling ønsker alle vore læsere en rigtig glædelig jul og et godt nytår



Julekort fra 1916.

Kortet blev afsendt fra Raagården i Ullerup til Fru Magrethe Leth på Ingolfs Allé i Sundby.

På hjemmesiden <http://historie-online.dk/special/jul/index.htm> kan man læse om alle julens traditioner.

Her står bl.a. om julekortenes historie i Danmark:

Skikken med at sende hilsner til jul eller nytår er af ældre dato. Men julekortene har ikke mere end ca. 100 år på bagen i Danmark

En forudsætning for, at man kan sende julekort er, at postvæsenet accepterer og ekspederer postkort. Det var ikke muligt i Danmark før 1871, indtil da kunne man kun sende egentlige breve. Ca. 10 år efter, i 1882, kunne folk så købe de første dansk-producerede fortrykte kort med julehilsner. Den danske og nordiske korttradition udmærker sig i øvrigt ved et vist humoristisk indhold, fx nisser, der leger i sne, kommer galt afsted etc., hvorimod religiøse motiver er lidt mere sjældne.

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til:

Lokalhistorisk Samling

Kamillevej 10

2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 45

www.bibliotek.taarnby.dk

Klik på Lokalhistorisk Samling

Vi har publikumsmaskine med adgang til internettet og mange slægtsforskerlinks.

Åbningstider:

Mandag 15.00 - 19.00

Tirsdag 12.00 - 16.00

Fredag 12.00 - 15.00

Lokalhistorisk Samling har desuden udstillinger på:

Kastrupgårdssamlingen

"Midt på Amager"

&

"Kastrup Glas"

Åbent Tirsdag til søndag

14.00-17.00

Onsdag tillige

14.00-20.00

Plyssen

Amager Strandvej 350:

**Permanente og
skiftende udstillinger**

Åbent Lørdag og søndag

13.00-16.00